

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ –
СУМСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Інформаційно-методичного центру управління освіти і науки Сумської міської ради

_____ № _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти і науки Сумської міської ради

_____ № _____

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
«Природа і творчість»

2 роки навчання

Автор:

Пимоненко Ніна Іванівна – керівник гуртків «Природа і творчість» Комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

Рецензенти:

Гиря О. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики виховання комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Шарпило О. М. – методист Комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дитинство – це сприятливий період для розвитку творчих здібностей особистості, її образного мислення, емоційного сприйняття дійсності та активного ставлення до неї. Формування особистісних творчих здібностей забезпечується залученням дітей і підлітків до оволодіння декоративним мистецтвом. Створення навчальної програми обумовлюється необхідністю залучення дітей та учнівської молоді до навчально-творчої діяльності, популяризації декоративно-ужиткового мистецтва, вивчення та відродження народних традицій рукоділля. Специфіка програми полягає у поєднанні дитячої творчості та особистісного світосприйняття.

Навчальна програма «Природа і творчість» реалізується в гуртку художньо-естетичного напряму декоративно-ужиткового профілю та спрямована на вихованців віком від 7 до 11 років.

Мета програми – формування ключових та життєвої компетентностей особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва; створення безпечних умов для творчого розвитку вихованців.

Завдання програми полягають у формуванні ключових компетентностей: пізнавальної – забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються сучасного декоративно-ужиткового мистецтва;

практичної – оволодіння уміннями та навичками виготовлення виробів у різних техніках, напрацювання, закріплення та поглиблення вмінь і навичок використання різних матеріалів та інструментів при їх виготовленні;;

творчої – забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння техніками декоративно-ужиткового мистецтва, розвиток естетичних почуттів та смаків, просторової уяви, фантазії, стійкого інтересу до народної творчості;

соціальної – сприяє вихованню поваги до звичаїв і традицій українського народу, дбайливого ставлення до надбань світової та вітчизняної культури, самореалізації особистості в соціумі.

Програмою передбачено 2 роки навчання:

1-й рік – основний рівень – 144 год. на рік., 4 год. на тиждень;

2-й рік – основний рівень – 144 год. на рік., 4 год. на тиждень.

Навчальна програма побудована лінійним способом, наступний навчальний матеріал викладається послідовно з поступовим ускладненням, новий навчальний матеріал будується на основі вже вивченого й у тісному взаємозв'язку з ним.

Зміст програми передбачає теоретичні та практичні заняття, а також різноманітні форми їх проведення. Основні етапи освітньої діяльності побудовані за операційно-комплексною системою, а саме: тренувальні вправи вихованців щодо виконання окремих прийомів, з яких складається операція

(технологія), яку вивчають; практичні роботи із застосування вивчених прийомів; послідовність у вивченні та засвоєнні декількох основних операцій, які становлять певний рівень в оволодінні навчальним матеріалом. Учні виконують творчі роботи різної складності, з різних тем, що сприяє розвитку креативного мислення. Заняття в гуртку надають вихованцям можливості не лише для репродуктивної, але й для самостійної продуктивної творчості, спрямованої на самовираження особистості. Віддається перевага творчим завданням, які розвивають у вихованців уяву і самостійність, спонукають до реалізації природних здібностей та обдарувань.

Вихованці гуртка отримують початкові відомості про взаємозв'язок матеріалу, форми й декорування виробів, їх залежність від призначення, поняття про ритм, рапорт, симетрію, асиметрію, гармонію кольорів в оздобленні виробів. Залежно від навчального рівня програми передбачаються варіативність форм, методів та прийомів освітньої діяльності. Під час виконання програмних завдань вихованці опановують такі художні техніки: виготовлення композицій з природного матеріалу, вишивка атласними стрічками, «ізонитка», аплікація, паперопластика, «квілінг» тощо, що виховує художньо-образне сприйняття дійсності, творчий підхід до оформлення предметного оточення, оригінальності художнього мислення, формує почуття єдності красивого і корисного.

Упровадження запропонованої програми спирається на принципи науковості, доступності, наочності, міцності засвоєння знань, індивідуального підходу, послідовності, систематичності, цілеспрямованості навчального процесу.

Навчання в гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості. Освітній процес будується на основі технології особистісно-орієнтованого навчання й виховання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення практичних занять, виставок робіт гуртківців, відкритих та підсумкових занять. Підсумком роботи гуртківців є творчі проекти (колективні та індивідуальні), участь у конкурсах, виставках, фестивалях, науково-практичних конференціях різних організаційних рівнів.

Теми та розподіл годин навчально-тематичного плану вказано орієнтовно. За необхідності, в установленому порядку, керівник гуртка може вносити зміни до кількості годин, у межах кожної змістової теми.

Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	-	1
Розділ 1. Історія розвитку різних видів декоративно-ужиткового мистецтва	2	-	2
Розділ 2. Декоративна композиція. Композиції з природного матеріалу	6	12	18
2.1.Збір природного матеріалу	2	2	4
2.2. Декоративна композиція	2	2	4
2.3. Композиції з природного матеріалу	2	8	10
Розділ 3. Вироби з паперу	2	32	34
3.1. Аплікації в техніці «квілінг»	1	17	18
3.2. Об'ємні вироби в техніці «квілінг»	1	15	16
Розділ 4. Фабрика Діда Мороза	1	7	8
Розділ 5. Геометрична вишивка	2	34	36
5.1. Азбука «ізонитки»	2	6	8
5.2. Творча майстерня	-	28	28
Розділ 6. Художня аплікація з тканини	2	30	32
6.1. Аплікація з тканини, її види	2	2	4
6.2. На крилах фантазії	-	28	28
Розділ 7. Виготовлення виставкових робіт	-	12	12
Підсумок	-	1	1
Разом	16	128	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1 год.)

Ознайомлення з програмою роботи гуртка. Інструктаж з техніки безпеки, протипожежної безпеки, правил поведінки. Організаційні питання.

Розділ 1. Історія розвитку різних видів декоративно-ужиткового мистецтва (2 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку різних видів декоративно-ужиткового мистецтва. Види декоративно-ужиткового мистецтва. Народні промисли України. Демонстрація виробів, виконаних вихованцями в попередні роки.

Розділ 2. Декоративна композиція. Композиції з природного матеріалу (18 год.)

2.1. Збір природного матеріалу (4 год.)

Теоретична частина. Способи заготівлі природного матеріалу. Сушка та зберігання рослин. Бесіда про необхідність бережливого ставлення до природи.

Практична частина. Збір рослинного матеріалу. Підготовка матеріалу для роботи.

2.2. Декоративна композиція (4 год.)

Теоретична частина. Поняття про народне декоративно-прикладне мистецтво і мистецтво дизайну. Різноманітність видів прикладної діяльності. Поняття про ритм, рапорт, симетрію, асиметрію, кольорову гармонію.

Практична частина. Екскурсія на виставку дитячої творчості.

2.3. Композиції з природного матеріалу (10 год.)

Теоретична частина. Поняття про композицію. Формування композиції на основі співвідношення кольорів природного матеріалу та фону. Композиції з засушених рослин, кісточок та різних видів насіння. Способи розміщення рослинного матеріалу при створенні композиції. Матеріали, необхідні при роботі з природними матеріалами.

Практична частина. Виконання декоративних композицій з природного матеріалу (рослин, кісточок, насіння рослин) за зразком і власним задумом.

Розділ 3. Вироби з паперу (34 год.)

3.1. Аплікації в техніці «квілінг» (18 год.)

Теоретична частина. Знайомство з технікою «квілінг». Необхідні матеріали та інструменти. Правила безпечного користування інструментами.

Практична частина. Виконання аплікації з кольорових стрічок «Азбука квілінгу». Створення виробів (аплікації, картини, панно, вітальні листівки) технікою «квілінг» за зразком і власним задумом.

3.2. Об'ємні вироби в техніці «квілінг» (16 год.)

Теоретична частина. Теоретичні основи виконання об'ємних виробів у техніці «квілінг».

Практична частина. Виготовлення об'ємних виробів (ваза, квіти, фігурки звірів, комах, сувеніри за власним задумом).

Розділ 4. Фабрика Діда Мороза (8 год.)

Теоретична частина. Новорічна символіка. Підбір матеріалу для сувенірів та аплікацій. Правила безпечної роботи з ножицями. Залежність якості та естетичного вигляду виробу від акуратності виконання.

Практична частина. Виготовлення атрибутів новорічного свята: листівка, новорічні букети, ялинкові прикраси (сніжинки, кульки, зірочки, іграшки), сувеніри (новорічна ялинка, сніговик, різдвяний чобіток).

Розділ 5. Геометрична вишивка (36 год.)

5.1. Азбука «ізонитки» (8 год.)

Теоретична частина. Нитковий дизайн. Види виробів, оздоблених технікою «ізонитка». Правила безпечної роботи під час оздоблення виробів технікою «ізонитка». Способи нанесення малюнку на основу. Геометричні фігури, що використовуються для створення композицій (коло, кут, дуга, спіраль). Способи поділу відрізка на рівні частини. Колір у виробках, оздоблених технікою «ізонитка».

Практична частина. Ознайомлення із зразками виробів, виготовлених технікою «ізонитка». Інструменти, матеріали, обладнання. Вправи на засвоєння різних способів нанесення малюнку на основу. Вправи на прошивання кола, кута, овала, спіралі, дуги.

5.2. Творча майстерня (28 год.)

Практична частина. Виконання декоративних виробів, оздоблених технікою «ізонитка» за зразком (котик, зайчик, квіти, грибочок, геометричні візерунки). Створення власних варіантів прошивання.

Розділ 6. Художня аплікація з тканини (32 год.)

6.1. Аплікація з тканини, її види (4 год.)

Теоретична частина. Аплікація з тканини, її види. Підбір тканини за фактурою і кольором. Композиція та оздоблювальні елементи. Поняття про ескіз, шаблонів. Правила перенесення малюнка на тканину та деталей аплікації. З'єднання та наклеювання деталей на підоснову.

Практична частина. Виконання аплікації «Грибочок». Розробка ескізу. Виготовлення шаблонів. Перенесення малюнка на тканину. Розкрій деталей аплікації. З'єднання та наклеювання деталей на підоснову.

6.2. На крилах фантазії (28 год.)

Практична частина. Створення картин-панно з текстильних матеріалів за малюнками – схемами (дерево, сонечко, дівчинка) та власним задумом.

Розділ 7. Виготовлення виставкових робіт (12 год.)

Практична частина. Підготовка робіт для виставок, конкурсів.

Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків роботи за рік. Виставка кращих учнівських робіт.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основні види декоративно-ужиткового мистецтва;
- правила безпечного користування інструментами (ножицями, голкою, шилом, ножем);
- умовні позначення на ескізах, кресленнях їх призначення;
- розташування кольорів у колірному колі;
- види професійної діяльності, у яких застосовують техніки «квілінг», «ізонитка», виконання виробів із атласних стрічок;
- основні види роботи з папером, тканиною.

Вихованці мають вміти:

- виконувати аплікації технікою «квілінгу»;
- виконувати вироби за технікою «ізонитка»;
- розміщувати зображення на поверхні;
- робити розмітку і розкроювання тканини;
- виготовляти аплікації з клаптиків тканини за викрійками.

Вихованці мають набути досвіду:

- втілення в практичній роботі засобів організації композиції (вибір формату, елементів композиції, визначення композиційного центру);
- володіння різноманітними техніками декоративно-ужиткового мистецтва;
- роботи за схемами, самостійного створення схем і виробів за ними;
- виконання виробів за власним задумом з природного матеріалу;
- самоаналізу та планування власної діяльності, презентації її результатів;
- конструктивної взаємодії з однолітками.

Основний рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	-	1
Розділ 1. Композиції з природного матеріалу у поєднанні з кольоровим папером	2	14	16
1.1. Збір та зберігання природного матеріалу	1	5	6

1.2. Вироби з природного матеріалу в поєднанні з кольоровим папером	1	9	10
Розділ 2. Нитковий дизайн	2	36	38
2.1. Виконання виробів технікою «ізонитка» у поєднанні з бісером, паєтками, малюнком, аплікацією	1	1	2
2.2. Ниткові ідеї	2	34	36
Розділ 3. Новорічні фантазії	1	7	8
Розділ 4. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією	1	5	6
Розділ 5. Вироби з атласних стрічок	1	35	36
5.1. Світ атласних стрічок	1	1	2
5.2. Стрічкова фантазія	-	34	34
Розділ 6. Вироби з гофрованого паперу	1	15	16
6.1. Гофрування паперу	1	1	2
6.2. Паперові фантазії	-	14	14
Розділ 7. Робота з солоним тістом	1	13	14
7.1. Солоне тісто – популярний матеріал для ліплення	1	1	2
7.2. Вироби з солоного тіста	-	12	12
Розділ 8. Виготовлення виставкових робіт	-	8	8
Підсумок	1		1
Разом	11	133	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1 год.)

Ознайомлення з програмою роботи гуртка. Повторення правил техніки безпеки при роботі з інструментами та правил дорожнього руху. Організаційні питання.

Розділ 1. Композиції з природного матеріалу в поєднанні з кольоровим папером (16 год.)

1.1. Збір та зберігання природного матеріалу (6 год.)

Теоретична частина. Бесіда про необхідність збереження рідкісних рослин, занесених до Червоної книги. Правила збору природного матеріалу.

Практична частина. Збір рослинного матеріалу та підготовка його до роботи.

1.2. Вироби з природного матеріалу в поєднанні з кольоровим папером (10 год.)

Теоретична частина. Правила виконання ескізу виробу. Підготовка робочого місця. Виконання окремих деталей з паперу. Послідовність

наклеювання рослинного матеріалу.

Практична частина. Виготовлення рамок, панно, сувенірів за власним задумом.

Розділ 2. Нитковий дизайн (38 год.)

2.1. Виконання виробів технікою «ізонитка» у поєднанні з бісером, паєтками, малюнком, аплікацією (2 год.)

Теоретична частина. Композиційні особливості поєднання техніки «ізонитка» з різними видами оздоблень.

Практична частина. Ознайомлення з виробами «ізонитки» в поєднанні з малюнком, бісером, паєтками, аплікацією.

2.2. Ниткові ідеї (36 год.)

Теоретична частина. Вибір теми. Вироблення ідей та варіантів. Аналіз майбутньої діяльності. Розробка композиції. Складання ескізу. Вибір матеріалів та інструментів. Вибір технології виготовлення. Економічне та екологічне обґрунтування. Маркетингові дослідження.

Практична частина. Виконання творчих проектів. Створення виробів за власним задумом.

Розділ 3. Новорічні фантазії (8 год.)

Теоретична частина. Традиції зустрічі Нового Року в різних країнах. Різдвяні свята в Україні. Виготовлення новорічних подарунків, сувенірів, ялинкових прикрас, іграшок – безмежний простір для фантазії і творчості.

Практична частина. Виготовлення вітальної листівки, новорічної композиції, іграшок, сніжинок на основі всіх вивчених технік.

Розділ 4. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією (6 год.)

Теоретична частина. Поняття про екологію. Вплив навколишнього середовища на здоров'я людини. Пластичні маси у виробництві й побуті. Конструювання виробів з утилізованої пластмасової продукції. Виготовлення іграшок і сувенірів із пластикових пляшок. Оформлення виробів.

Практична частина. Виготовлення сувеніра «Букет квітів». Створення виробу за власним задумом.

Розділ 5. Вироби з атласних стрічок (36 год.)

5.1. Світ атласних стрічок (2 год.)

Теоретична частина. Знайомство з технікою виконання виробів з атласних стрічок. Історія походження декоративних стрічок. Ознайомлення з інструментами, матеріалами, обладнанням. Правила безпечної роботи під час виконання виробу. Основні прийоми та шви.

Практична частина. Вправи на прошивання швів («голка вперед», «через край», «петельний», «тамбурний»).

5.2. Стрічкова фантазія (34 год.)

Практична частина. Виконання виробів, оздоблених атласними стрічками (квіти, картини, гольники, саше).

Розділ 6. Вироби з гофрованого паперу (16 год.)**6.1. Гофрування паперу (2 год.)**

Теоретична частина. Структура гофрованого паперу. Гофрування паперу.

Практична частина. виготовлення шаблонів квітів.

6.2. Паперові фантазії (14 год.)

Практична частина. Створення квітів з гофрованого паперу (троянда, лілія, маргаритка, крокус, нарцис). виготовлення прикрас для інтер'єру. Конкурс на кращу дитячу фантазію «Квітковий орнамент».

Розділ 7. Робота з солоним тістом (14 год.)**7.1. Солоне тісто – популярний матеріал для ліплення (2 год.)**

Теоретична частина. Солоне тісто – популярний матеріал для ліплення. Приготування тіста. Способи сушіння. Фарбування та покриття лаком виробів.

Практична частина. Приготування солоного тіста.

7.2. Вироби з солоного тіста (12 год.)

Практична частина. виготовлення виробів з солоного тіста (брilки, панно, сувеніри за власним задумом).

Розділ 8. виготовлення виставкових робіт (8 год.)

Практична частина. виготовлення виставкових робіт. Оформлення виставки творчих робіт.

Підсумок (1 год.)

Теоретична частина. Підсумки роботи за навчальний рік. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила безпечного користування інструментами (ножицями, голкою, шилом, ножем);
- історію походження декоративних стрічок;
- особливості роботи з природним матеріалом;
- основні види роботи з папером, нитками, бісером;
- основні прийоми роботи в техніці «ізонитка»;
- послідовність виконання композиції в різних техніках;
- мати поняття про екологію, навколишнє середовище;

- про шкідливі забруднення довкілля і його вплив на здоров'я людини;
- прийоми гофрування паперу;
- основи кольорознавства.

Вихованці мають вміти:

- виконувати шви «голка вперед», «через край», «петельний», «тамбурний»;
- виконувати вироби атласними стрічками;
- працювати за схемами, самостійно створювати схеми й вироби за ними;
- створювати вироби з природного матеріалу в поєднанні з іншими матеріалами;
- виготовляти сувеніри з утилізованих пластмасових виробів;
- читати схеми й виконувати за ними вироби різних ступенів складності;
- виконувати гофрування паперу та виготовляти з нього різні вироби;
- економно витратити матеріали й бережно ставитися до інструментів та обладнання.

Вихованці мають набути досвід:

- володіння різноманітними техніками декоративно-ужиткового мистецтва;
- втілення у практичній роботі засобів організації композиції (вибір формату, елементів композиції, визначення композиційного центру);
- роботи за схемами, самостійного створення схем і виробів за ними;
- виконання виробів за власним задумом;
- самоаналізу та планування власної діяльності, презентації її результатів;
- конструктивної взаємодії з однолітками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкович М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво / Антонович Є.А. – Підручник для учнів професійно-технічних навчальних закладів. – Львів: Світ, 1992. – 250 с.
2. Волощук А.С. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості / Волощук А.С. – К. : Педагогічна думка, 1998. – 63 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. / Воропай О. – К.: Оберіг, 1991. – 200 с.
4. Гаврилова В. Ю. Вишивка лентами. Шаг за шагом. / В. Ю. Гаврилова – Б.: ООО «Клуб семейного досуга», 2008. – 64 с.
5. Гибб Х. Фантазии из ленточек: полный курс для рукодельниц / Х. Гибб; [пер. с англ. М. Кракан]. – Х.; Белгород: Клуб Семейного Досуга, 2012. – 176 с.
6. Найден О.С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. /О.С.Найден – К.: АртЕк. – 1999, –257 с.

7. Репіленко Л. Апліція із природного матеріалу / Репіленко Л. – Тернопіль, «Підручники і посібники», 2008. – 81 с.
8. Чернова А.Г., Чернова Е.В. Искусство вышивки лентами / Чернова А. Г. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 157 с.
9. Юртакова А. Е. Квілінг. Напівоб'ємні композиції / А. Юртакова, Л. Юртакова. – Донецьк: СКІФ, 2013. – 64 с. іл.